מעשה רוקח על המשנה — קינים

במסכת זו יש ג' פרקים. ותחלת אותיות חק"ב, וסופי אותיות תה"ה – כל זה צריך טעם.

ובשם המסכתא יש נוסחאות קינים באות ם', ויש נוסחאות באות ן' – קינין. ובאמת תיבה זו לא מצינו בתורה אך אמרתי מאחר שנדפס סדר הלימוד ללמוד בכל שבוע מקרא ומשנה וגמרא ונדפס מסכת זו בפרשת נח ואין לה שום שייכות שם רק שמצינו תיבת קנים שם בפסוק "קנים תעשה את התיבה" – שמע מינה דנוסחא נכונה כך היא כמו שכתוב בתורה "קנים" חסר יוד קמייתא. ועולה התיבה ר'. ולכן העמדתי יסוד מסכתא זו בנח עם התיבה שלו.

ודע דתיבת "תבה" או "התבה" הנאמר בפרשת נח – הכל חסר יו"ד. ותראה נפלאות בתורתינו הקדושה ורבינו הקדוש מה שגילה לנו במסכת זו לכך העמיד במסכת זו ג' פרקים כנגד ג' אותיות תבה. וגם יש בראשי אותיות ובסופי אותיות התבה מפורש. נשאר אותיות ח"ק, בגימטריא מי נח. ועם ששה אותיות של תחלה וסוף וב' כוללים עולה הכל ב' פעמים נח, שכך כתיב בתורה "נח נח", וכאשר אבאר הכל בע"ה.

וגם יש בראשי אותיות ובסופי אותיות ת"ק, וד' אותיות הנשארים עולה כ', שגזירת מבול היתה כ' שנה קודם שהיה נח בן ת"ק שנה כמו שפרש"י בפסוק "והיו ימיו מאה ועשרים שנה". ותמצא הכל מרומז כאן.

ולכן תמצא שהתנא מסדר בפרק ב' משנה ג' (משנה קנים ב:ג) "לזו אחת וכו'" עד "לזו שבע", ולכאורה תמוה למה תני עד שבע דייקא? ולדידי ניחא מאוד שמרמז בענין נח, והתם מכל עוף הטהור היה שבעה להקריב מהם קרבן.

וגם הא דמסיים המסכת במשנה (משנה קנים ג:ו) "זקני ת"ח כל זמן שמזקינין דעתן מתישבת עליהן שנאמר בישישים חכמה ואורך ימים תבונה", ולכאורה אין לדבר זה שום שייכות במסכת זו. ולדידי יתישב בטוב טעם. וגם בתיבת תבונה שמסיים תמצא תבה. נשאר נ"ו עם ב' אותיות הוא נח.

ונבא לביאור בס"ד. ונבאר גם המדרשים השייכים לזה.

(בראשית רבה לא, יא) רבי יהודה אומר ש"ס קילין, פירוש חדרים, היו בתיבה. כל אחד מהם היה עשר על עשר אמה. ורבי נחמיה אומר תשעה מאות קילין היו בה וכל קיל ששה על ששה. ועי"ש במדרש רבה הציורים. וצריך להבין במאי קמפלגי וגם מה נפקותא יוצא מזה ומה דהוי הוי. לכן נלע"ד שפלוגתתן בסוד התבה מאיזה מדה היתה ולמסבר קראי.

וגם יש שם במדרש רבה: "קנים תעשה את התבה - אמר רבי יצחק מה הקן הזה מטהר את המצורע אף תיבתך מטהרתך". וצריך גם כן להבין מה היה הטהרה זו?

והנה בספר הזוהר מבואר שנח היה בסוד יסוד והתבה בסוד מלכות, לכן היה צריך נח ליכנס לתבה, היינו לעשות היחוד, מה שפגמו אנשי דורו. וזהו גם כן הסוד (בראשית כב, ט) "ויבן נח את המזבח", דסוד מזבח היא מלכות. ומבואר גם כן שם דאילו הקריב נח תחלה קרבנות לכפר עליהן ולעשות היחודים למעלה היה יכול לבטל הגזירה. אך הוא לא עשה כן, לכך נקרא המבול "מי נח" שהוא גרם לזה. ובתיקונים תיקון עשרים מבואר בהדיא דתיבת נח היתה בסוד בינה אימא עילאה ונח היה בסוד הדעת, ועי"ש באריכות. ובחמדת צבי דף פ"ב ע"ב.

ובזה יבואר הפלוגתא של רבי יהודה ורבי נחמיה במדרש שהבאתי, דר"י סבירא ליה שהתיבה היתה בסוד מלכות - אדני אלהים. ושם אלהים במילוי – אלף למד הא יוד מם – עולה כמנין ארץ שהיא גם כן בחינת מלכות כידוע. ושם ארץ עם האותיות והכולל עולה רצ"ה. ולכך סבירא ליה שהיה בתוך התבה ש"ס קילין כמנין אדני וכמנין אלהים במילוי עולה רצ"ה. נמצא מכוון ש"ס, דהיינו ג' פעמים ק"כ כמבואר שם במדרש, תחתיים שניים שלישיים כנגד ק"כ צרופי אלהים. וגם תנא דידן סובר כשיטה זו ולכך העמיד ראשי האותיות וסופי אותיות עולים תק"כ כמנין מלכות כ"ד, והיינו כ"ד צרופי אדני כידוע. ולכן תיבת קנים עולה ר' כמנין שם אלהים פשוט כפול משולש מרובע כידוע.

אבל ר' נחמיה סבירא ליה כמבואר בתיקונים שסוד התבה היתה בסוד בינה ובסוד שמים כדכתיב כונן שמים בתבונה. ואיתא בכמה ספרי מקובלים שיש תתקנ"ה רקיעים כמנין השמים כשתחשוב אות ם' סתומה ת"ר כידוע. ועד תת"ק רקיעים יש רשות

למט"ט לעלות לכתוב זכויות של ישראל אבל נ"ה רקיעים שלמעלה אין לו רשות לעלות. וזה סוד הפסוק "ה"ן לה' אלהיך השמים ושמי השמים וגו'". ולכך ס"ל שהיה בתוך התבה תת"ק קילין כנגד תת"ק רקיעים, והיינו ג' פעמים ש', תחתיים שניים שלישים. ומנין ש' מורה על שמים. נמצא מבואר פלוגתתן בטוב טעם.

ובזה מבואר התבה שנכתב חסר בתורה עולה כמנין בית, שבינה ומלכות שתיהן נקראו 'בית'; בינה בית ראשון, מלכות בית שני. ובזה מבואר סמיכות מסכת זו למסכת הקודמת, שכמו שסוד בית המקדש היה בסוד שמים מכוון כנגד שבעה רקיעים כמו שהארכתי שם – כמו כן התבה המרומז במסכת זו גם כן היה בסוד שמים. ובזה מבואר הפסוק "כל אשר בארץ יגוע", ולא אשר המה בתבה שהמה בשמים.

ונבא לביאור המדרש מה הקן מטהר את המצורע כך תיבתך מטהרתך, היינו שכל הדור ההוא שהיו עובדין ע"א כמו שכתב רש"י בפסוק "ותשחת" - אין השחתה אלא ע"א, והיו מטמאין את הארץ. וע"א מטמא כמצורע כמו שכתב רש"י בפ' בהעלותך בענין גילוח הלוים, ומצורע מטמאה בביאה כל הבא באהל עמו, ובודאי נח לא היה יכול לשמור עצמו שלא יבא באהל עמהם והיה ניטמא מהם ולכך היה צריך טהרה בתבה.

ובזה נבא לביאור המסכתא וטעם נכון על שסידר רבינו הקדוש מסכת זו בסיום סדר קדשים, דכבר כתבתי בפתיחה של הספר וגם בתחלת מסכת זבחים בשם הזוהר הקדוש דעיקר כונת הקרבנות לעשות יחוד למעלה, קב"ה ושכינתיה, ת"ת ומלכות, הויה אדני בשילוב ו"ה שבשם. ולכך יש בסדר זה י"א מסכתות כנגד ו"ה שבשם. צ"א פרקים כמנין הויה אדני. וכבר כתבתי בשם הזוהר ריש פרשת נח שמאריך קצת נח שנכנס בתיבה היה גם כן בסוד זה – יחוד יסוד ומלכות.

ומזה הטעם האומר "הרי עלי קן" מחויב להביא שתי תורים או שני בני יונה – ודאי בדרך רמז יש לומר כך: כשתחשוב ן' פשוטה ת"ש כידוע, שאותיות כמנפ"ץ סדורים אחר אות ת', ואות ך' פשוטה הוא ת"ק, ואות ם' סתומה ת"ר, ואות ן' פשוטה ת"ש, ואות ף' פשוטה ת"ת, ואות ץ' פשוטה תת"ק. נמצא תיבת ק"ן הוא ת"ת, ר"ת ב' פעמים תור. וכשתחשוב אות נ' כפשוטה, חמשים, הרי תיבת ק"ן עולה ב' פעמים יונה יונה עם האותיות . ולכך יביא ב' תורין או ב' בני יונה.

ובדרך סוד הטעם שמחויב להביא שתי תורין היינו לייחד ב' תורות, תורה שבכתב שהוא ת"ת, ותורה שבעל פה היא מלכות. וידוע מזוהר 'תור' היא תורה שבעל פה בסוד "וקול התור נשמע בארצינו", ו"תורה" בסתם הוא תורה שבכתב. או שני בני יונה דב' פעמים יונה עולה קמ"ב, והיינו הויה אדני בשילוב - הרי צ"א, נשאר נ"א ועם הכולל, הרי בן, בזה מרומז ת"ת ומלכות; דת"ת נקרא "בן" כידוע. וגם מלכות היא בסוד השם במילוי ב"ן. ולכך נכתב בתורה ובמשנה תמיד "בני יונה". ודוק.

נמצא הסיום הסדר הוא מעין הפתיחה והכל כדי לייחד קב"ה ושכינתיה על ידי ההוא טמיר ונעלם.

ועתה נבא לבאר הסיום במסכת זו: "תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין דעתן מתיישבת עליהן", שהתנא בא להמליץ על נח הצדיק, דכבר כתבתי בשם הזוהר שאילו הקריב תחלה קרבנות אפשר היה לבטל הגזירה, ועיין בזוהר דף ס"ח ע"א בזה. ואם כן יקשה למה באמת לא הקריב תחלה? לזה בא התנא לומר שהכתוב בעצמו מיישב זה שהרי הכתוב אומר "ויבן נח מזבח לה'", מזה ילפינן "ויבן נח" - התבונן נח מפני מה ריבה הכתוב בטהורים יותר מטמאים אלא כדי להקריב מהם קרבן, ואם כן אין שום תרעומות עליו, שעד שיצא מן התבה לא התבונן דבר זה, שתלמידי חכמים כל זמן שמזקינין דעתן מתיישבת עליהן ועד עכשיו לא היה יודע בסוד הקרבנות. ודוק היטב ויונעם לך מאוד.

ולזה מסיים בפסוק שנאמר "בישישים חכמה ואורך ימים תבונה", וידוע שכינה נקראת 'תבונה' כשהיא רובצת על בניה, בן ובת, היינו ת"ת ומלכות. ולכן תמצא בתיבת תבונה אותיות בן ואותיות ובת, וגם אותיות ו"ה כמבואר בכונת האר"י זלה"ה. ונח היה הראשון שנכתב עליו בתורה "ויבן נח מזבח לה'", היינו גם כן יחוד זה, ת"ת ומלכות. הגם שכבר בנה אותו אדם הראשון והקריב עליו קרבן – לא נכתב בתורה בפירוש רק בנח.

ולכן כל הקרבנות נאמר בהם "אשה ריח ניחח" על שם נח ח"י, שהיה בסוד צדיק חי כמבואר במדרשים ובזוהר. ולכך מסיים רבינו הקדוש במסכת זו כל סדר קדשים ודוק היטב.

ויהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקינו בתורתך אמן ואבן.